

**DZIAŁANIA OCHRONNE DLA UTRZYMANIA LUB ODTWORZENIA WŁAŚCIWEGO STANU OCHRONY PRZEDMIOTÓW
OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 PUSZCZA BIAŁOWIESKA (PLC200004) Z WYŁĄCZENIEM POWIERZCHNI POKRYWAJĄCEJ
SIĘ Z OBSZAREM BIAŁOWIESKIEGO PARKU NARODOWEGO, ZE WSKAZANIEM PODMIOTÓW ODPOWIEDZIALNYCH ZA ICH
REALIZACJĘ**

Lp.	Przedmiot ochrony	Nr działania	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Termin oraz częstotliwość realizacji	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
Dotyczące ochrony siedlisk przyrodniczych						
1.	* ¹⁾ 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	1.1	Zachowanie siedliska przyrodniczego <u>Działanie obligatoryjne</u> Prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Działanie ciągłe.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony dla Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu
		1.2	Zachowanie siedliska przyrodniczego przez ekstensywne użytkowanie <u>Działanie fakultatywne</u> Wypas Od 1 maja do 15 października. Wykaszenie niedojadów – od dnia 1 sierpnia do dnia 31 października. Wypas zwierzętami gospodarskimi – wskazane owce, kozy. Obsada	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Wypas, koszenie – termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciele lub użytkownicy gruntów rolnych na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad Obszarem Natura 2000. W odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na

¹⁾ * Siedlisko priorytetowe.

		<p>od 0,3 DJP/ha do 1 DJP/ha, w przypadku koni obsada do 1 DJP/ha. Wypas zwierząt zalecany jest szczególnie na płatach o bardzo dużym zwarciu <i>Nardus stricta</i> lub innych gatunków ekspansywnych. Obowiązkowe wykaszanie niedojadów raz w roku lub raz na 2 lata. W przypadku niedojadów zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku</p> <p>Koszenie</p> <p>Raz w roku, od 15 sierpnia do 31 października. Wysokość koszenia ok. 5 cm, połączone ze starannym zebraniem i wywiezieniem siana (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy). Skoszoną biomasę należy usuwać z powierzchni tuż po wykonanym zabiegu (w czasie nie dłuższym niż dwa tygodnie od pokosu) lub ułożyć w przyzmy, w tym przyzmy</p>			<p>podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem.</p>
--	--	--	--	--	---

			<p>balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku.</p> <p><u>Koszenie należy wykonywać na powierzchni wynoszącej 50 % arealu danej działki w danym roku. Dopuszcza się koszenie całych działek w przypadku, gdy ich powierzchnia nie przekracza 1ha.</u></p>			
		1.3	<p>Usuwanie drzew i krzewów</p> <p>Termin – jesień po zakończeniu wegetacji (październik–luty). Usuwanie drzew i krzewów prowadzić do uzyskania zwarcia na poziomie nie niższym niż 25 % zadrzewień w stosunku do arealu płatu, z pozostawieniem luźnego zwarcia pod potrzeby motyli. Na powierzchniach o zaawansowanym stopniu sukcesji prowadzić karczowanie drzew i krzewów (wycinanie poniżej szyj korzeniowej). Wywóz pozyskanej biomasy poza obszar siedliska.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000. W zależności od potrzeb, do wyeliminowania drzew i krzewów z płatu siedliska	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Białymstoku, zwanej dalej „RDOŚ w Białymstoku”
2.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	2.1	<p>Zachowanie siedliska przyrodniczego</p> <p><u>Działania obligatoryjne</u></p> <p>Prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu
		2.2	<p>Zachowanie siedliska przyrodniczego przez</p>	Lokalizacja działań zgodnie z	Koszenie, wypas – termin realizacji: w okresie obowiązywania planu	Właściciele lub użytkownicy gruntów rolnych na podstawie zobowiązania

		<p>ekstensywne użytkowanie – działanie fakultatywne</p> <p>Koszenie</p> <p>1–2 razy w roku. Termin pierwszego koszenia od 15 czerwca, termin drugiego koszenia od 15 sierpnia. W przypadku obecności gatunków ekspansywnych i inwazyjnych wskazane jest stosowanie dodatkowego trzeciego koszenia w miejscach największego nagromadzenia tych gatunków. Wysokość koszenia ok. 5 cm, połączone ze starannym zebraniem i wywiezieniem siana (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; na powierzchniach otoczonych, sąsiadujących z lasem koszenie do linii drzew, w celu niedopuszczenia do systematycznego wkraczania drzew od strony lasu. Pozostawienie nieskoszonego fragmentu działki rolnej o powierzchni wynoszącej 15–20 % powierzchni tej działki; w przypadku zastosowania dwóch pokosów w ciągu roku należy pozostawić ten sam fragment działki rolnej nieskoszony, a w dwóch kolejnych latach należy pozostawić inne fragmenty nieskoszone. Dla działek</p>	załącznikiem nr 6	ochrony Obszaru Natura 2000	<p>podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad Obszarem Natura 2000.</p> <p>W odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem</p>
--	--	---	-------------------	-----------------------------	--

		<p>rolnych nieprzekraczających powierzchni 1 ha jest dopuszczalne zrezygnowanie z pozostawiania powierzchni nieskoszonych i koszenie co roku całej działki rolnej. Coroczne wykoszenie niedojadów (raz w roku). W przypadku wykaszania niedojadów zebranie i usunięcie skoszonej biomasy (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do 1 marca kolejnego roku.</p> <p>Wypas</p> <p>– wypas całoroczny zwierząt (w tym koni, co jest tradycją regionu), jednak nie częściej jak jeden raz na trzy lata na danej powierzchni; wypas zwierząt gospodarczych – obsada od 0,5 DJP/ha do 1 DJP/ha, w przypadku koni obsada do 1 DJP/ha; termin wypasu od 1 maja do 15 października.</p> <p>– wypas zamiast drugiego pokosu od połowy sierpnia do 15 października; dopuszczalne jest stosowanie wypasu (przy</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>obsadzie zwierząt do 1 DJP/ha) w miejsce drugiego koszenia z jesiennym wykaszaniem niedojadów.</p> <p>- wykaszanie niedojadów – od 15 lipca do 31 października.</p>			
	2.3	<p>Koszenie późne płatów siedliska z udziałem cennych gatunków roślin – działanie fakultatywne</p> <p>Corocznie, po 15 sierpnia. Wysokość koszenia ok. 5 cm, połączone ze starannym zebraniem i wywiezieniem siana (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; <u>Konieczne jest pozostawienie 10 % powierzchni nieskoszonej (co roku innej).</u> Dopuszcza się koszenie całych działek w przypadku, gdy ich powierzchnia nie przekracza 1 ha. Zakres działania i termin dostosowany do obecności cennych gatunków roślin (m. in. <i>Orchidaceae</i>) oraz motyli m. in. czerwończyka nieparka, przeplatki aurinii.</p>	<p>Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6</p>	<p>Koszenie późne – termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000</p>	<p>Właściciele lub użytkownicy gruntów rolnych na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad Obszarem Natura 2000. W odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządcą nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem.</p>
	2.4	<p>Usuwanie drzew i krzewów</p> <p>Termin – jesień po zakończeniu wegetacji (październik–luty). Usuwanie drzew i krzewów (>25 % zwarcia w stosunku do areалу zajętego przez drzewa i</p>	<p>Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6</p>	<p>Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000. W zależności od potrzeb, do wyeliminowania drzew i krzewów z płatu siedliska</p>	<p>Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku</p>

			krzewy) z pozostawieniem luźnego zwarcia pod potrzeby motyli. Na powierzchniach o zaawansowanym stopniu sukcesji prowadzić karczowanie drzew i krzewów (wycinanie poniżej szyj korzeniowej). Wywóz pozyskanej biomasy poza obszar siedliska.			
3.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	3.1	Zachowanie siedliska przyrodniczego <u>Działania obligatoryjne</u> Utrzymanie siedliska w stanie niezalesionym.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Działanie ciągłe. Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu
		3.2	Przeciwdziałanie sukcesji drzew i krzewów oraz gatunków ekspansywnych na siedlisku przyrodniczym – <u>działanie fakultatywne</u> Usuwanie drzew i krzewów Działanie realizować w okresie od 15 sierpnia do 15 lutego. Usunięcie drzew i krzewów wraz z ich nalotem z powierzchni płatu siedliska. Zadanie należy wykonać z użyciem pił spalinowych lub innych narzędzi (siekiery, sekator itp.) bez wjeżdżania sprzętem powodującym naruszenie struktury torfowiska. Uzyskaną biomasę należy usunąć poza obszar siedlisk przyrodniczych (zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po zabiegach biomasa	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Usuwanie drzew i krzewów – termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000. W zależności od potrzeb, do wyeliminowania drzew i krzewów z płatu siedliska i utrzymania takiego stanu; Usuwanie (koszenie) gatunków ekspansywnych – termin realizacji: corocznie, w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciele lub użytkownicy gruntów rolnych na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości albo na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad Obszarem Natura 2000. W odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem

		<p>powinna zostać usunięta z działki lub ułożona w przyzmy i usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku; działania wykonywać pod nadzorem specjalisty botanika, aby nie niszczyć (usuwać) populacji gatunków rzadkich i zagrożonych, typowych dla siedliska np. wierzby borówkolistnej</p> <p>Usuwanie (koszenie) gatunków ekspansywnych</p> <p>Działanie realizować w okresie od 15 sierpnia do 15 lutego.</p> <p>Ręczne usuwanie (koszenie) gatunków ekspansywnych głównie trzciny pospolitej <i>Phragmites australis</i> i innych wysokich roślin ziemnowodnych z wywiezieniem biomasy (do poziomu zwarcia nie większego niż 50 %). Zadanie należy wykonać z użyciem kos spalinowych lub innych narzędzi bez wjeżdżania sprzętem powodującym naruszenie struktury torfowiska. Uzyskaną biomasę należy usunąć poza obszar siedlisk przyrodniczych (zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy); w terminie do 2 tygodni po pokosie biomasa powinna zostać usunięta z działki rolnej lub ułożona w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi; w</p>			
--	--	---	--	--	--

			przypadku ułożenia biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi powinna ona zostać usunięta z działki rolnej nie później niż do dnia 1 marca kolejnego roku.			
4.	9170 Grząd środkowoeuropejski subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	4.1	<p>Usuwanie gatunków obcych – <i>Padus serotina</i>.</p> <p>Usuwanie z drzewostanu inwazyjnego gatunku obcego: <i>Padus serotina</i> (ścięcie całych drzew, krzewów). Usuwanie pędów łącznie z fragmentami systemu korzeniowego poniżej szyj korzeniowej. Działanie prowadzić poza okresem lęgowym. Kontynuacja działania w miarę potrzeby w kolejnych latach np. w przypadku stwierdzenia odrastania bądź nowych stanowisk gatunku.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		4.2	<p>Usuwanie gatunków obcych – <i>Quercus rubra</i>.</p> <p>Usuwanie dębu czerwonego <i>Quercus rubra</i> na powierzchniach zajętych przez ten gatunek (ścięcie całych drzew).</p> <p>Działanie prowadzić poza okresem lęgowym. Kontynuacja działania w miarę potrzeby w kolejnych latach np. w przypadku stwierdzenia odrastania bądź nowych stanowisk gatunku.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		4.3	<p>Usuwanie gatunków obcych – <i>Impatiens parviflora</i>.</p> <p>Usuwanie inwazyjnego gatunku</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w

			<p>obcego: niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>. Wyrwanie osobników lub koszenie; przed okresem wysypywania nasion.</p> <p>Działania prowadzić w 2–3 nawrotach w ciągu sezonu wegetacyjnego i kolejnych latach aż do całkowitego zlikwidowania gatunku.</p>			Białymstoku
	4.4	<p>Ochrona siedliska przyrodniczego przez przeciwdziałanie procesom pinetyzacji</p> <p>Na powierzchniach ze znaczącym udziałem sosny lub/i świerka (>50 %) zwłaszcza na powierzchniach zwartych nasadzeń, należy doprowadzić do udziału tych drzew do poziomu ok. 20 %. Na takich powierzchniach sugeruje się eliminowanie przez obrączkowanie pojedynczych drzew szpilkowych w celu zredukowania kwasowości podłoża, a zwłaszcza stworzenia lepszych warunków świetlnych do obsiewu i skielkowania drzew liściastych (grab, lipa, klon, dąb, leszczyna). Dopuszcza się wycinanie drzew z pozostawieniem ich na gruncie. Działań nie prowadzić na powierzchniach, gdzie jest zagęszczenie sosny lub świerka w warstwie A, ale w niższych warstwach są zwarte zadrzewienia liściaste typowe dla grądu.</p> <p>Działania powtarzać przy</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku	

			wydłużonych nawrotach (10 lat), tak aby doprowadzić do zróżnicowania wiekowego drzew oraz uzyskania złożonej budowy piętrowej i gatunkowej drzewostanów.			
5.	*9110 Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti petraeae</i>)	5.1	<p>Usuwanie graba i innych drzew</p> <p>Usuwanie grabów, leszczyny, klonów i lip o pierśnicy <20 cm wraz z usunięciem pozyskanej biomasy poza siedlisko. Należy pozostawić drzewa i krzewy owocowe – jabłonie, grusze itd., podrost dębu oraz jałowce.</p> <p>Działanie wykonywać w nawrotach co 5 lat. Poza okresem lęgowym, najlepiej jesienią.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		5.2	<p>Usunięcie martwej biomasy</p> <p>Usunięcie martwej biomasy – kłód i gałęzi poza siedlisko.</p> <p>Zabieg jednorazowy. Zabieg wykonywać w zależności od potrzeb, tak aby wyeliminować martwą biomasę z płatów siedliska i utrzymywać ten stan w trakcie obowiązywania planu ochrony.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

		5.3	<p>Koszenie/spasanie</p> <p>Koszenie (spasanie) runa z usunięciem pozyskanej biomasy poza siedlisko.</p> <p>W ciągu pierwszych trzech lat obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000 zabieg wykonywać corocznie, w kolejnych latach w nawrotach co 3–5 lat.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		5.4	<p>Usuwanie inwazyjnych gatunków obcych</p> <p>Usuwanie inwazyjnego gatunku obcego: niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i>. Wyrywanie osobników lub koszenie; przed okresem wysypywania nasion.</p> <p>Działania prowadzić w 2–3 nawrotach w ciągu sezonu wegetacyjnego i kolejnych latach aż do całkowitego zlikwidowania gatunku.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
Dotyczące ochrony gatunków roślin i mchów oraz ich siedlisk						
6.	1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i>	6.1	<p>Koszenie runa</p> <p>Wysokość koszenia ok. 5 cm. Biomasa z pokosu należy starannie zebrać i usunąć (w tym zakaz pozostawiania rozdrobnionej biomasy). Działanie wykonywać od 15 lipca. Gatunek ten owocuje na przełomie maja i czerwca. Do połowy lipca nasiona są już wysiane i koszenie nie jest dla niego szkodliwe. Corocznie.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

		6.2	Wycinanie drzew i krzewów (przeciwdziałanie sukcesji) Uzyskaną biomasę usunąć poza stanowisko gatunku. Działanie należy wykonywać w okresie październik–listopad.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000. W zależności od potrzeb, do wyeliminowania drzew i krzewów z siedliska gatunku na stanowisku.	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
7.	1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i>	7.1	Koszenie runa zielnego Uzyskaną biomasę usunąć poza stanowisko gatunku. Działanie należy wykonywać w okresie październik–listopad. Corocznie.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		7.2	Wycinanie drzew i krzewów (przeciwdziałanie sukcesji) Uzyskaną biomasę usunąć poza stanowisko gatunku. Działanie należy wykonywać w okresie październik–listopad.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000. W zależności od potrzeb, do wyeliminowania drzew i krzewów z siedliska gatunku na stanowisku.	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
8.	1939 Rzepik szczeniasty <i>Agrimonia pilosa</i>	Nie przewiduje się działań ochronnych ze względu na niepotwierdzenie występowania gatunku poza granicami Białowieskiego Parku Narodowego.				
Dotyczące ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk						
Bezkręgowce						
9.	1014 Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	9.1	Zachowanie siedlisk gatunku Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu
		9.2	Koszenie/ścińnięcie z wywiezieniem biomasy Zabieg koszenia przeprowadzać	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo

			<p>ręcznie lub sprzętem mechanicznym niepowodującym naruszenia wierzchniej warstwy gleby, od środka na zewnątrz powierzchni. Koszenie na ok. 30–50 % powierzchni działki rocznie, w każdym roku na innej powierzchni, jeden pokos w terminie od 15 września do 30 października, na wysokości ok. 10–15 cm, zebranie i usunięcie z działki skoszonej biomasy</p>			na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		9.3	<p>Ograniczenie sukcesji drzew i krzewów</p> <p>Ścinka drzew i krzewów z wywiezieniem biomasy, do uzyskania zacienienia mniejszego niż 30 % powierzchni działki. Zabieg prowadzić w okresie od połowy października do końca lutego.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
10.	1016 Poczwarówka jajowata <i>Vertigo moulinsiana</i>	10.1	<p>Zachowanie siedlisk gatunku</p> <p>Na działkach rolnych stanowiących użytki zielone – ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe, z wyłączeniem z użytkowania fragmentów o wysokim poziomie wód gruntowych. Na pozostałych gruntach (lasy, wody, nieużytki) – odstępianie od zasypywania i osuszania terenu.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu
		10.2	<p>Ograniczenie sukcesji drzew i krzewów</p> <p>Ścinka drzew i krzewów z wywiezieniem biomasy, do uzyskania zacienienia mniejszego niż 30 %</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

			powierzchni działki. Zabieg prowadzić w okresie od połowy października do końca lutego. Działanie ciągłe do czasu odsłonięcia powierzchni.			
11.	1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	Nie określa się – nie potwierdzono występowania gatunku w Obszarze Natura 2000 objętym planem ochrony				
12.	1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	12.1	Tworzenie nowych siedlisk gatunku przez zakładanie nowych zbiorników wodnych Wykopanie małego akwenu o łagodnych brzegach i wolno opadającym dnem (np. 5 x 10 m, głęb. od 30 cm do 1,5 m) w zachodnim sąsiedztwie linii kolejowej oraz pogłębienie o 1 m istniejącego zbiornika przy wschodniej części linii (ale z zachowaniem łagodnego spadku dna). Podczas wykonywania tych prac wskazane jest usunięcie krzewów wierzbowych w otoczeniu obu oczek wodnych. Działanie jednorazowe, w terminie wrzesień–październik.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		12.2	Ochrona siedlisk gatunku przez utworzenie strefy buforowej wokół zbiornika Poszerzenie zbiornika w promieniu 2–3 m o płytką strefę buforową głębokości 20–40 cm. Działanie jednorazowe, w terminie wrzesień–październik.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		12.3	Ochrona siedlisk gatunku przez poszerzenie istniejącego rowu	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

			Poszerzenie rowu o 2 m i jego głębokości do 1 m, na długości 50 m. Usunięcie drzew na szerokość 2–3 m na wschód od poszerzonego rowu oraz wykoszenie ziołorośli na poboczu drogi. Działanie jednorazowe, w terminie wrzesień–październik.			
13.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Nie planuje się odrębnych działań ochronnych. Przewiduje się, że ekstensywne użytkowanie kośne zaplanowane w ramach ochrony innych przedmiotów ochrony (siedliska 6230 i 6510, orlik krzykliwy) będzie miało pozytywny wpływ na gatunek.				
14.	1065 Przeplatka aurinia <i>Euphydras aurinia</i>	14.1	Koszenie ekstensywne Jesienne koszenie co 3 lata z usunięciem wojłoku	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
15.	1925 Rozmiarz kolweński <i>Pytho kolwensis</i>	Nie określa się – nie potwierdzono występowania gatunku w Obszarze Natura 2000 objętym planem ochrony.				
16.	6169 Przeplatka maturna <i>Hypodryas maturna</i>	16.1	Ochrona siedliska gatunku przez usuwanie drzew, krzewów i ziołorośli Usuwanie drzew, krzewów oraz chmielu zacierniającego podrost jesionu. Wywiezienie pozyskanej biomasy poza stanowisko gatunku.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		16.2	Ochrona siedliska gatunku przez koszenie ekstensywne Koszenie pobocza Zielonej Drogi jedynie jesienią, z pozostawieniem podrostu jesionu. Wywiezienie pozyskanej biomasy poza stanowisko gatunku.	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

Plazy						
17.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)	17.1	<p>Utworzenie nowego siedliska gatunku</p> <p>Obok wysychającego zbiornika należy wykopać mały staw (około 400 m² powierzchni, głębokość maks. 1,5 m, obecny łagodny brzeg i pływiczny nadbrzeżne). Zabieg jednorazowy, w ciągu 5 lat od ustanowienia planu ochrony Obszaru Natura 2000.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		17.2	<p>Pogłębienie zbiornika wodnego</p> <p>Odmulanie powierzchni dna zbiorników, do osiągnięcia głębokości maks. 1,5 m. Prace należy wykonać w październiku lub listopadzie, gdyż w tym okresie nie ma w zbiornikach traszek (ani ich jaj i larw). W zależności od zbiornika, należy pogłębiać je na różnych powierzchniach dna (podane w następnej rubryce). Należy ponadto zawsze uformować (lub pozostawić) łagodny brzeg, zabieg jednorazowy, w ciągu 5 lat od ustanowienia planu ochrony Obszaru Natura 2000 w miesiącach październik lub listopad.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		17.3	<p>Przywrócenie właściwych warunków siedliskowych</p> <p>Usunięcie ze zbiornika zalegających gałęzi i pni. Zabieg jednorazowy, w ciągu 5 lat od ustanowienia planu ochrony</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

			Obszaru Natura 2000; prace należy wykonać w październiku lub listopadzie, gdyż w tym okresie nie ma w zbiornikach traszek (ani ich jaj i larw).			
Ptaki						
18.	A089 Orlik krzykliwy <i>Clanga pomarina</i>	18.1	<p>Zachowanie mozaiki ekosystemów stanowiących żerowisko gatunku</p> <p>Ochrona żerowisk gatunku przez utrzymanie mozaiki środowisk otwartych oraz zadrzewień i zakrzaczeń w dolinach rzecznych i na polanach osadniczych.</p> <p>Zachowanie dotychczasowego ekstensywnego sposobu użytkowania kośnego, pastwiskowego lub kośno-pastwiskowego łąk.</p> <p>Zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako grunty orne, przy czym dopuszcza się możliwość zmiany przeznaczenia gruntów orných na łąki i pastwiska.</p> <p>Działanie ciągle.</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu

		<p>18.2</p>	<p>Wycinanie drzew i krzewów na gruntach nieleśnych</p> <p>Działanie nie dotyczy pojedynczych starych drzew, sadów oraz plantacji drzew.</p> <p>W razie potrzeby dopuszcza się usunięcie podrostu drzew i krzewów z wywozem pozyskanej biomasy. Wskazane jest przy tym pozostawienie pojedynczych rozproszonych drzew i krzewów, jednak nie więcej niż 10–20 % powierzchni.</p> <p>Zabieg należy wykonywać przed wprowadzeniem użytkowania kośnego, co roku do czasu odkrzewienia powierzchni; w terminie od 16 października do końca lutego.</p>	<p>Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6</p>	<p>Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000</p>	<p>Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku</p>
19.	<p>A119 Kropiatka <i>Porzana porzana</i>,</p> <p>A122 Derkacz <i>Crex crex</i>,</p> <p>A307 Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i>,</p> <p>A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i></p>	<p>Nie planuje się odrębnych działań ochronnych. Przewiduje się, że ekstensywne użytkowanie kośne zaplanowane w ramach ochrony orlika krzykliwego będzie miało pozytywny wpływ na gatunek.</p>				
20.	<p>A224 Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i></p>	<p>Nie przewiduje się działań ochronnych wykraczających poza skuteczną obecnie ochronę wynikającą z ochrony prawnej gatunku.</p>				

Ssaki						
21.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	21.1	<p>Poprawa stanu zachowania gatunków</p> <p>Poprawa infrastruktury drogowej (ograniczenie prędkości jazdy, znaki ostrzegawcze, tablice informacyjne, aktywne systemy ostrzegania zwierząt, instalacja urządzeń automatycznego nadzoru prędkości – w tym odcinkowych pomiarów prędkości oraz fotoradarów).</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000 (pierwsze 5 lat obowiązywania tego planu)	Zarządzający drogą na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		21.2	<p>Inne działania dotyczące gatunków</p> <p>Ochrona bazy pokarmowej przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - całkowite zaniechanie pozyskania saren, jelenia i dzika, zająca. 	Cały Obszar Natura 2000.	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, zwane dalej „Lasami Państwowymi”, ściślejsze nadleśnictwa Białowieża, Hajnówka i Browsk na podstawie porozumienia z Polskim Związkiem Łowieckim
22.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	22.1	<p>Poprawa stanu zachowania gatunków</p> <p>Poprawa infrastruktury drogowej (ograniczenie prędkości jazdy, znaki ostrzegawcze, tablice informacyjne, aktywne systemy ostrzegania zwierząt instalacja urządzeń automatycznego nadzoru prędkości – w tym odcinkowych pomiarów prędkości oraz fotoradarów).</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000 (pierwsze 5 lat obowiązywania planu)	Zarządzający drogą na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku
		22.2	<p>Inne działania dotyczące gatunków</p> <p>Ochrona bazy pokarmowej przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - całkowite zaniechanie pozyskania saren, jelenia, dzika 	Cały Obszar Natura 2000.	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Lasy Państwowe, ściślejsze nadleśnictwa Białowieża, Hajnówka i Browsk na podstawie porozumienia z Polskim Związkiem Łowieckim

			<p>i zająca - likwidację grodzień upraw leśnych.</p> <p>- w przypadku stosowania alternatywnych metod ochrony upraw i młodników należy stosować materiały biodegradowalne.</p>			
23.	2647 Żubr <i>Bison bonasus</i>	23.1	<p>Działania na rzecz gatunku</p> <p>1. Restytucja populacji.</p> <p>A. W celu zmniejszenia przegęszczonej populacji, przemieszczenie osobników na inne tereny chronione, położone w kraju lub zagranicą, w celu wzmocnienia tamtejszych populacji lub reintrodukcji (utworzenia nowych miejsc bytowania tego gatunku); w niewielkim stopniu sprowadzanie nowych osobników celem wzbogacenia puli genetycznej.</p> <p>B. Działanie należy poprzedzić opracowaniem ekspertyzy dotyczącej zasad przemieszczania osobników żubra oraz wprowadzania nowych osobników, obejmującej m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizę wpływu gęstości populacji na stan zdrowotny i kondycję żubrów, • ocenę skutków ekologicznych i genetycznych przemieszczeń, • wytyczne dotyczące liczby, wieku, płci, 	Cały Obszar Natura 2000.	<p>Termin realizacji:</p> <p>A. w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000</p> <p>B. w okresie do 5 lat od ustanowienia planu ochrony Obszaru Natura 2000</p>	Zarządca terenu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

			<p>pochodzenia i kierunków ewentualnych translokacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizę ryzyka epizootycznego (choroby zakaźne, pasożyty), • rekomendacje dotyczące ewentualnego wzbogacania puli genetycznej przez kontrolowane sprowadzanie pojedynczych osobników. • analizę potrzeb siedliskowych oraz rekomendacje dotyczące lokalizacji i ewentualnego tworzenia nowych miejsc dokarmiania <p>Ekspertyza powinna uwzględniać obowiązujące strategie i rekomendacje dotyczące zarządzania populacją żubra.</p>		
		23.2	<p>2. Łagodzenie sytuacji konfliktowych</p> <p>W celu łagodzenia sytuacji konfliktowych wywołanych obecnością populacji żubra, w tym w zakresie szkód wyrządzanych w uprawach i płodach rolnych, należy stosować zróżnicowane działania prewencyjne i</p>		<p>Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000</p>

			<p>zaradcze, obejmujące w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odstraszenie (płoszenie) żubrów z terenów upraw rolnych i siedlisk ludzkich przy użyciu metod nieinwazyjnych i zgodnych z obowiązującymi przepisami, • odławianie i przesiedlanie pojedynczych osobników uporczywie powodujących szkody lub wykazujących agresywność w stosunku do ludzi i zwierząt gospodarskich – na podstawie decyzji organu ochrony przyrody, • kontraktację łąk i pól z przeznaczeniem na żerowiska gatunku (w odległości 500 m od zabudowań), w tym na polanach osadniczych, w dolinach leśnych, na polanach śródleśnych i obrzeżach lasów, wraz z utrzymaniem dodatkowych miejsc dokarmiania (stogi, brogi siana), • eliminację osobników			
--	--	--	---	--	--	--

			<p>chorych lub agresywnych wobec ludzi i zwierząt gospodarskich, na podstawie decyzji organu ochrony przyrody,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i obsługi lekarsko-weterynaryjnej. 		
		23.3	<p>3. Utrzymanie miejsc dokarmiania</p> <p>Należy utrzymać dotychczasowe miejsca dokarmiania żubrów w granicach nadleśnictw, zapewniając wysoką jakość dostarczanej paszy oraz przestrzegając zasad higieny i bioasekuracji.</p> <p>Działania powinny obejmować w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • regularne porządkowanie miejsc dokarmiania, usuwanie niezjedzonych resztek paszy i nadmiaru odchodów po sezonie zimowym, • odkażanie (dezynfekcję) miejsc dokarmiania i ich bezpośredniego otoczenia, 		<p>Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • w uzasadnionych przypadkach – tworzenie nowych miejsc dokarmiania oraz okresowa zmianę lokalizacji punktów dokarmiania (zgodnie z rekomendacjami w ramach ekspertyzy wskazanej w działaniu nr 27.1), • zapewnienie paszy o odpowiedniej jakości, pochodzeniu i składzie, 			
			Poprawa warunków żerowania (użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe prowadzone w ramach działań zaplanowanych dla innych przedmiotów ochrony).			
24.	1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>		Nie planuje się odrębnych działań ochronnych związanych z utrzymaniem siedliska gatunku. Przewiduje się, że promowanie naturalnych procesów przyrodniczych zaplanowane dla pozostałych gatunków i siedlisk leśnych będzie miało pozytywny wpływ na gatunek.			
Działania wspólne						
25.	Dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt o kodach: 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> ,	25.1	Odbudowa struktury leśnych siedlisk przyrodniczych na drodze naturalnych procesów Zachowanie naturalnych procesów przyrodniczych przez wyłączenie drzewostanów ponad stuletnich ¹⁾ oraz siedliska przyrodniczego/siedliska	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu

¹⁾ Drzewostan stuletni to drzewostan, w którym wiek przynajmniej jednego gatunku wynosi, co najmniej 100 lat i jednocześnie udział tego gatunku w drzewostanie nie jest mniejszy niż 10% (wg kryteriów prof. T. Wesołowskiego).

	<p><i>Tilio-Carpinetum</i></p> <p>*91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i>, <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne</p> <p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe</p> <p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)</p> <p>1381 Widłoząb zielony <i>Dicranum viride</i></p> <p>1386 Bezlist okrywowy <i>Buxbaumia viridis</i></p> <p>1085 Bogatek wspaniały <i>Buprestis splendens</i></p> <p>1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i></p> <p>1920 Ponurek Schneidera <i>Boros schneideri</i></p> <p>1924 Pogrzybnica <i>Oxyporus mannerheimii</i></p> <p>4021 Konarek tajgowy</p>		<p>gatunku z gospodarki leśnej.</p>			
--	--	--	-------------------------------------	--	--	--

<p><i>Phryganophilus ruficollis</i></p> <p>4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i></p> <p>1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i> (<i>Osmoderma barnabita</i>)</p> <p>A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i></p> <p>A104 Jarząbek <i>Bonasa bonasia</i></p> <p>A207 Siniak <i>Columba oenas</i></p> <p>A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i></p> <p>A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i></p> <p>A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i></p> <p>A238 Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i></p> <p>A239 Dzięcioł białogrzbisty <i>Dendrocopos leucotos</i></p> <p>A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i></p> <p>A320 Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i></p> <p>A321 Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i></p>					
---	--	--	--	--	--

26.	<p>Dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt o kodach:</p> <p>7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)</p> <p>*91D0 Bory i lasy bagienne i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne (<i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>, <i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>, <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>),</p> <p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe (<i>Fraxino-Alnetum</i>)</p> <p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)</p> <p>1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>,</p> <p>4056 Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>,</p> <p>1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)</p> <p>1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i></p>	26.1	<p>Opracowanie ekspertyzy hydrologicznej</p> <p>Uwaga: jej celem ma być zachowanie wszystkich przedmiotów ochrony zarówno siedlisk (głównie podmokłych), jak i gatunków (zwłaszcza wilgociolubnych i wodnych). Zakres ekspertyzy powinien obejmować określenie warunków renaturalizacji hydrologicznej oraz poprawy stanu uwodnienia Puszczy, w szczególności:</p> <p>1) określenie:</p> <p>a) zakresu działań dla podniesienia poziomu wód gruntowych oraz retencji,</p> <p>b) warunków zachowania lub podniesienia poziomu wód powierzchniowych,</p> <p>c) warunków powstrzymania okresowego wysychania większych cieków,</p> <p>d) warunków wydłużenia sieci rzecznej Puszczy przez przywrócenie meandrowania,</p> <p>e) warunków zachowania niewielkich zbiorników (stawy, starorzecza, rozlewiska) oraz powiększenia ich liczby,</p> <p>f) warunków utrzymania dużej wilgotności podmokłych łąk i lasów, zwłaszcza położonych w dolinach rzecznych,</p> <p>g) warunków zatrzymania regresji siedlisk silnie podmokłych (np. torfowisk),</p> <p>h) warunków zachowania optymalnych warunków hydrologicznych, zarówno w ujęciu ilościowym, jak i</p>	Cały Obszar Natura 2000	Termin realizacji: w okresie do 5 lat od ustanowienia planu ochrony Obszaru Natura 2000	RDOŚ w Białymstoku na podstawie porozumienia z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, zwanym dalej „Wodami Polskimi”, oraz Lasami Państwowymi
-----	---	------	--	-------------------------	---	--

	<p>A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i></p> <p>A122 Derkacz <i>Crex crex</i></p> <p>A119 Kropiatka <i>Porzana porzana</i></p> <p>A155 Słonka zwyczajna <i>Scolopax rusticola</i></p> <p>A165 Samotnik <i>Tringa ochropus</i></p> <p>1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>,</p> <p>1355 Wydra <i>Lutra lutra</i></p>		<p>jakościowym;</p> <p>2) ocenę sukcesji szuwaru i innych zbiorowisk w zbiornikach, ciekach oraz na terenach podmokłych i zalewowych (z uwzględnieniem obecności gatunków ekspansywnych i inwazyjnych);</p> <p>3) ustalenie metod zahamowania odwadniania Puszczy w wyniku kontrowersyjnych inwestycji (np. Zalewu Siemianówka);</p> <p>4) ocenę stanu i funkcjonowania systemów odwadniających (w tym kanałów melioracyjnych).</p>			
27.	<p>Dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt o kodach:</p> <p>7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)</p> <p>*91D0 Bory i lasy bagienne i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne (<i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>, <i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>, <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>),</p> <p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe (<i>Fraxino-Alnetum</i>),</p>	26.2	<p>Spowolnienie odpływu wody w ciekach (retencja)</p> <p>Spowolnienie odpływu z siedlisk i kompleksów siedlisk (ze zlewni elementarnych w różnych skalach przestrzennych).</p> <p>Umieszczanie fragmentów drewna (odcinki o różnej długości) i kamieni w postaci niskiego progu, o osi zorientowanej w kierunku prostopadłym do osi cieku. Wysokość przesyki/podpiętrzenia nie powinna przekraczać przeciętnej wysokości obiektów naturalnych spotykanych na ciekach w najbliższej okolicy.</p> <p>Materiały do stosowania:</p> <p>– naturalnie występujące w bezpośredniej okolicy miejsca, którego działania dotyczą</p>	Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	RDOŚ w Białymstoku na podstawie porozumienia z Wodami Polskimi oraz Lasami Państwowymi

	<p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>),</p> <p>1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>,</p> <p>4056 Zatokczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>,</p> <p>1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> (<i>Triturus cristatus cristatus</i>),</p> <p>1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>,</p> <p>A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>,</p> <p>A122 Derkacz <i>Crex crex</i>,</p> <p>A119 Kropiatka <i>Porzana porzana</i>,</p> <p>A155 Słonka zwyczajna <i>Scolopax rusticola</i>,</p> <p>A165 Samotnik <i>Tringa ochropus</i>,</p> <p>1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>,</p> <p>1355 Wydra <i>Lutra lutra</i></p>		<p>(drewno martwe w siedlisku, nierozłożone i niezasiedlone (szczególnie twardych gatunków liściastych, choć niewyłącznie) lub kamienie, jeśli nie stanowią przedmiotu ochrony lub nie są siedliskiem chronionych gatunków (np. porostów)). Dopuszcza się wykorzystanie ziemi jako materiału rodzimego przy wykonywaniu przetamowań. W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się transport materiału z większych odległości, jednak z zachowaniem wszelkich reguł ochrony przyrody i zasady przezorności.</p>			
28.	<p>Dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt o kodach:</p> <p>7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z</p>	26.3	<p>Utrzymanie ciągłości spływu</p> <p>Utrzymanie ciągłości spływu wód powierzchniowych i utrzymanie ciągłości hydrologicznej cieków (continuum cieków) przez utrzymanie lub budowę nowej infrastruktury wodnej</p>	<p>Lokalizacja działań zgodnie z załącznikiem nr 6</p>	<p>Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000</p>	<p>RDOŚ w Białymstoku na podstawie porozumienia z Wodami Polskimi oraz Lasami Państwowymi</p>

	<p><i>Scheuchzerio-Caricetea</i>),</p> <p>*91D0 Bory i lasy bagienne i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne (<i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>, <i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>, <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>),</p> <p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe (<i>Fraxino-Alnetum</i>),</p> <p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>),</p> <p>1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>,</p> <p>4056 Zatoczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>,</p> <p>1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> (<i>Triturus cristatus cristatus</i>),</p> <p>1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>,</p> <p>A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>,</p> <p>A122 Derkacz <i>Crex crex</i>,</p> <p>A119 Kropiatka <i>Porzana porzana</i>,</p>	<p>(wykonanie czyszczeń rowów w okolicach przepustów, udrożnienie lub remont urządzeń, utrzymanie bieżącego stanu przepustów drożnych, budowa nowych obiektów).</p>			
--	--	---	--	--	--

	<p>A155 Słonka zwyczajna <i>Scolopax rusticola</i>,</p> <p>A165 Samotnik <i>Tringa ochropus</i>,</p> <p>1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>,</p> <p>1355 Wydra <i>Lutra lutra</i></p>					
29.	<p>Dla gatunków zwierząt o kodach:</p> <p>1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>,</p> <p>1355 Wydra <i>Lutra lutra</i></p> <p>2647 Żubr <i>Bison bonasus</i></p> <p>1352 Wilk <i>Canis lupus</i></p> <p>1361 Ryś <i>Lynx lynx</i></p>	29.1	<p>Podjęcie działań w kierunku zmniejszenia prawdopodobieństwa kolizji ze zwierzętami</p>	Cały Obszar Natura 2000	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	RDOŚ w Białymstoku we współpracy z zarządcami dróg
30.	<p>Dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt o kodach:</p> <p>6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)</p> <p>9170 Grąd środkowoeuropejski subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>)</p> <p>*91D0 Bory i lasy bagienne i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy</p>	30.1	<p>Opracowanie ekspertyzy na temat defragmentacji Puszczy Białowieskiej</p> <p>Uwaga: jej celem ma być analiza zagrożeń związanych z niespójnością płatów siedlisk oraz barierami dla gatunków wpływających na swobodną migrację.</p>	Cały Obszar Natura 2000	Termin realizacji: w okresie do 10 lat od ustanowienia planu ochrony Obszaru Natura 2000	RDOŚ w Białymstoku

	<p>borealne (<i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>, <i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>, <i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>),</p> <p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródliskowe (<i>Fraxino-Alnetum</i>)</p> <p>91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>),</p> <p>1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i> (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)</p> <p>1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>,</p> <p>1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>,</p> <p>1355 Wydra <i>Lutra lutra</i></p> <p>2647 Żubr <i>Bison bonasus</i></p> <p>1352 Wilk <i>Canis lupus</i></p> <p>1361 Ryś <i>Lynx lynx</i></p>					
31.	<p>Dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt o kodach:</p> <p>6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane</p>	31.1	<p>Eliminacja gatunków obcych.</p> <p>Obserwacje i pomiary stopnia zasiedlenia przez gatunki obce. W przypadku gdy stopień zasiedlenia przez gatunki obce będzie stanowił zagrożenia dla</p>	Cały Obszar Natura 2000	Termin realizacji: w okresie obowiązywania planu ochrony Obszaru Natura 2000	Właściciel lub zarządca gruntu na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku lub właściwe Nadleśnictwo na podstawie porozumienia z RDOŚ w Białymstoku

	<p>ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)</p> <p>9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)</p> <p>*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe</p> <p>91I0 Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)</p> <p>1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i></p> <p>1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i></p>		<p>przedmiotów ochrony należy przystąpić do wyeliminowywania gatunków obcych.</p> <p>Rozmiar, sposób oraz termin eliminacji gatunków obcych należy dostosować do gatunku i stopnia jego rozprzestrzenienia, określonego w ramach monitoringu oraz zgodnie z podręcznikami metodycznymi sposobu usuwania gatunków.</p>			
--	--	--	---	--	--	--